

**Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение - лицей
г. Владикавказа**

«Согласовано»

с методическим объединением
учителей родного языка и
литературы

Протокол № 1

29 августа 2023

«Согласовано»

с зам. директора по УВР
МБОУ-лицей г.Владикавказа

Токаевой Л.М.

30 августа 2023

«Утверждаю»

Директор МБОУ-лицей
г. Владикавказа

Бирагова Л.Л.

Приказ № 60

от 31 августа 2023

**РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
по курсу «Родной (осетинский) язык»
для 9 класса
на 2023-2024 учебный год**

г. Владикавказ

2023г

Ныстуан ахуырадон программæ ирон æвзагæй 9 къласы

«Ирон æвзаг» 9 кълас. Автор: Пухаты Л.Р.. Дзæуджыхъæу: Сем, 2021

Афæдзы дæргъы – 51 сахаты

Предметы актуалондзинад

Æвзаг у адæмы уд æмæ зонд: цалымæ сæвзаг цæра, усæдмæ цæрынц адæм дæр, рæзы æмæ фидар кæны сæ национ культурæ, сæ национ хисæмбарынад.

Ирон æвзаг у нæ республикæйы паддзахадон æвзæгтæй иу, ирон адæмы мадæлон æвзаг. Куыд уырыссаг, афтæ ирон æвзаг дæр у **филологон циклы** иу хай æмæ рæзын кæны скъоладзауы коммуникативон культурæ, æххуыс ын кæны йæ ныхасы рæзтæн, уæрæх ын кæны йæ дунембарынад, хъомыл æй кæны нæ адæмы хуыздæр традицитæ æмæ æгъдæуттыл. Ирон сæвзаг ахуыр кæнын, уымсæй, куыд сæмбæлы, афтæ пайда кæнын у стыр ахъаз фæсивæды патриотизмыл хъомыл кæнын, фидæны сæхсæнад аразджытæ цæттæ кæнын хъуыддаджы. Мадæлон сæвзаг зонын у нæ культурæйы ахсджиадæр фæрсæзтæй иу.

Ирон æвзаг ахуыр кæнын нысантæ:

- ахуырдаутæн æвзаджы тыххæй иумæйаг зонындзинæдтæ раттын; бацамонын, алы адæмæн дæр йæ æвзаг йæ национ хæзна кæй у, хъахъхъæнын æй кæй хъæуы;
- ахуырдауты дзырдут æмæ грамматикон зонындзинæдтæ фæхъæздыгдæр кæныныл бакусын;
- дзургæ æмæ фысгæ ныхасы рæзтыл бакусын, скъоладзауты коммуникативон арахстдзинæдтæ æмæ зонындзинæдтæ фæуæрæхдæр кæнын;
- литературон æвзаджы нормæтимæ базонгæ кæнын, ныхасы уавæртæм гæсгæ сæ раст пайда кæныныл ахуыр кæнын.

Ирон æвзаджы 9 къласы ахуырадон программæ аразт у:

- Уæрæсейы Федерацийы закъон «Ахуырады тыххæй»;
- Ног ахуырадон стандарттæ;
- Цæгат Ирыстон-Аланийы модернизацийы комплексон проект;
- Ирон национ ахуырады концепци ;

- Приоритетон национ проект «Нæ ног скъола»;

- Республикон программæ «Ирон æвзаг æмæ литературæ 1-11 кълæстæн»; йæ автортæ: **Тахъазты Харум, Дзампарты Ларисæ, Дзодзыккаты Зсеидæ, Цопанты Ритæ**. Программæ сфидар кодта Республикæ Цæгат Ирыстон – Аланийы Иумæйаг æмæ профессионалон ахуырады министрад.

Регианалон базисон ахуырадон пъланмæ гæсгæ ирон æвзаг ахуыр кæнынæн 9 къласы дихгонд **51 сахаты** афæдзмæ, къуыримæ та - сахаты.

Программæмæ гæсгæ мадæлон æвзаг ахуыр кæнынæ фæстиуджытæ сты ахæмтæ:

Удгоймагон (личностные) фæстиуджытæ:

1) скъоладзау хъуамæ бамбара, ирон æвзаг ирон адæмы национ-культурон хæзна кæй у, уый; мадæлон æвзаджы ахадындзинад стыр кæй у адæймаджы интеллектуалон æмæ сфæлдыстадон гæнаентæ райрæзынæн, удварн хъæздыгдæр кæнынæн;

2) бамбарын ирон æвзаджы эстетикон нысаниуæг; рæзын кæнын мадæлон æвзагæн аргъ кæнын, хи æвзагæй сæрыстыр уæвыны æнкъарæнтæ; ирон æвзаг ирон адæмы стырдæр хæзнатæй иу кæй у, уый бамбарын; æвзаджы сыгъдæгдзинад æмæ культурæмæ бæрзонд цæстæй кæсын фæцалх уæвын;

3) ныхас кæнгæйæ, ирон æвзаджы дзырдæтæ æмæ грамматикон мадзæлттæй раст пайда кæнын; хи ныхасмæ хъус дарын.

Метапредметон фæстиуджытæ сты:

- ныхасы хуызтæй пайда кæнынмæ арæхсын: хорз æмбарын дзургæ æмæ фысгæ ныхасы мидис (ныхасы сæр, тексты темæ, сæйраг хъуыды; сæйраг æмæ уæлæмхасæн информаци);

- стилистикон æгъдауæй æмæ сæ жанртæм гæсгæ алыхуызон чи у, ахæм тексттæ кæсын зонын (æвзаргæ каст, æмбаргæ каст æмæ æнд.);

- бакаст æрмæгæй (Интернетæй, дзыллон информацион фæрæстæй, ахуырадон компакт-дисктæй) хъæугæ информаци равзарын зонын, алыхуызон дзырдæттæй пайда кæнынмæ арæхсын;

- арæхсын темæмæ гæсгæ æрмæг сæмбырд кæнынмæ, раст фæткыл æй равæрынмæ; хибарæй хъæугæ информаци ссарынмæ;

- алыхуызон текстты мидис кæрæдзиуыл барын, сæ стилистикон æмæ æвзаджы хицæндзинæдтæ иртасын;

- текст хи ныхæстæй радзурынмæ, текстæн пълан бацæттæ кæнынмæ, конспект ныффыссынмæ, аннотаци бацæттæ кæнынмæ;

- ныхасы уавæрмæ гæсгæ аразын, сæ функционалон хуызтæ, стилистикон ахуырст æмæ жанртæм гæсгæ алыхуызон чи сты, ахæм тексттæ;

- текстты арæзмæ хъус даргæйæ, хи хъуыдытæ фысгæ æмæ дзургæ ныхасы хуызы æргом кæнынмæ;

- монологон ныхас (таурæгъ, æрфыст, тæрхон) аразынмæ; диалогон ныхасæй пайда кæнынмæ;

- хи ныхас аразын литературон æвзаджы орфоэпион, лексикон, грамматикон, стилистикон нормæтæм гæсгæ; фысгæ ныхасы пайда кæнын орфографион æмæ пунктуацион æгъдæуттæй (нормæтæй);
- дзургæйæ ныхасы этикетон нормæтæм хъус дарын;
- ахуырты рæстæг хи ныхасы хъæд æмæ мидисмæ хъус дарын зонын, хи ныхасы рæдыдтытæ раст кæнынмæ арæхсын; хи арæзт тексттæ редакци кæнын зонын;
- ахуырты (урокты) рæстæг æмгæртты 'хсæн раныхас кæнынмæ арæхсын; арæхсын чысыл доклад кæнæ рефераты мидис раргом кæнынмæ; диспутты æмæ быцæуты архайын зонын, хи хъуыдыйы растдзинад бафидар кæнынмæ арæхсын.

Предметон фæстиуджытæ сты:

- 1) æвзаджы сæйраг функцитæ иртасын; ирон æвзаджы паддзахадон нысаниуæг цæй мидæг ис, æвзаг æмæ адæмы культурæйы бастдзинад цы нысан кæны, мадæлон æвзаджы ахадындынад адæймаджы царды;
- 2) ирон æвзаджы наукон бындуртæ; ирон æвзагзонынады хæйттæ æмæ иуæгтæ, сæ бастдзинад;
- 3) лингвистикæйы бындурон æмбарынадтæ: лингвистикæ æмæ йæ сæйраг хæйттæ; æвзаг æмæ ныхас, дзургæ æмæ фысгæ ныхас; монолог, диалог æмæ сæ хуызтæ; ныхасы уавæр; хуымæтæг ныхасы, наукон, публицистикон, официалон-хъуыддаджы стильтæ; аив литературæйы æвзаг, ныхасы функционалон хуызтæ (таурæгъон, æрфыстон, тæрхон), текст, текстты хуызтæ; æвзаджы сæйраг иуæгтæ, сæ 'ууæлтæ æмæ хицæндзинадтæ, ныхасы мидæг сæ пайда кæнын;
- 4) ирон æвзаджы лексикæ æмæ фразеологийы нормæтæ зонын, ирон литературон æвзаджы нормæтæ (орфоэпион, лексикон, грамматикон, орфографион, пунктуацион) зонын, ныхасы этикетон нормæтæ зонын, раст сæ пайда кæнын;
- 5) æвзаджы сæйраг иуæгтæ æмæ грамматикон категоритæ зонын, иртасын сæ, ныхасы уавæртæм гæсгæ сæ раст пайда кæнын;
- 6) дзырды алыхуызон æвзæрстытæ (фонетикон, морфемикон, дзырдарæзтон, лексикон, морфологион) зонын, дзырдбаст æмæ хъуыдыйады синтаксисон æвзæрст, текстты иумæйаг æвзæрст кæнынмæ арæхсын;
- 7) лексикон æмæ грамматикон синонимтæ иртасын, хи ныхасы мидæг сæ пайда кæнын зонын;
- 8) мадæлон æвзаджы эстетикон функцитæ иртасын, аивадон литературон уацмысы текст æвзаргæйæ, ныхасы эстетикон ахуырст иртасын зонын.

Скъоладзауты арæхстдзинадтæ (компетенцитæ):

Коммуникативон компетенци (арæхстдзинад) амоны, цæмæй скъоладзаутæ арæхсой ныхасы хуызтæй (дзургæ, фысгæ, хъусгæ) пайда кæнынмæ, ныхасы уавæртæм гæсгæ арæхсой сæ ныхас аразынмæ.

Æвзагон æмæ лингвистикон арæхстдзинад (компетенци) – зонын мадæлон æвзаджы наукон бындуртæ, ирон литературон æвзаджы нормæтæ; бакусын дзырдуат хъæздыг кæныныл, райсын грамматикон зонындзинадтæ; æвзаджы иуæгтæн анализ кæнынмæ арæхсын, æвзаджы дзырдуæттæй пайда кæнын зонын.

Культураамонады (культуроведческая) компетенци – ирон æвзаг ирон адæмы культураимæ зонгæ кæныны фæрæз кæй у, уый æнкъарын; æвзаджы бастдзинад истори æмæ адæмы культураимæ зонын, ирон ныхасмы этикетон нормагæ зонын, пайда кæнынмæ сæ араехсын

9 кълæсы ахуырадон программæйы курс аразгæйæ, хъусдард цæуы алыхуызон араехстдзинадгæ 5-9 кълæсты ахуырадон программæмæ.

9 кълæсæн фæлхатгонд цæуынц хицæн грамматикон категоритæ: фонетикæ, лексикæ, дзырдарæст, морфологи, Чиныг кæй нæй, уый тыххæй пайдагонд цæуы ныхасы – тематикон урочытæй. Тексты бындурон фæлхатгонд цæуы грамматикон æрмæг, стæй цæуы тексты концептуалон анализ. Текст ма æххæст кæны хъомыладон хæстгæ дæр. Иумæйаг методикæйы скъоладзауты ныхасы рæзтыл куыст фæрæвдздæр кæнынæн амонинц текстимæ баст фæлтæрæнтæй пайда кæнын.

9 кълæсы ирон æвзаджы программæйы мидис.

Вазыгджын хъуыдыйады грамматикон хицæндзинадгæ хуымæтæг хъуыдыйадæй. Вазыгджын хъуыдыйады классификацийы хуызгæ æмæ сæ принципгæ. Бастдзинады фæрæзгæ вазыгджын хъуыдыйады. Синтаксисон ахастыгæ вазыгджын хъуыдыйады хæйтты æхсæн. Вазыгджын хъуыдыйад иртасыны фарст ирон æвзагзонынады. БВХъ структурон-семантикон хицæндзинадгæ. Бастдзинады фæрæзгæ бабæтгæвазыгджын хъуыдыйады. БВХъ иугæнæг ахастытимæ; бæтгæтгæ; структурон хицæндзинадгæ. БВХъ ныхмæвæрды ахастытимæ; бастдзинады фæрæзгæ, структурон хицæндзинадгæ. БВХъ дихон ахастытимæ; бастдзинады фæрæзгæ; структурон хицæндзинадгæ. БВХъ-гæ градацион æмæ æрбаиугæнæн ахастытимæ; бастдзинады фæрæзгæ. ДВХъ иртасыны фарст ирон синтаксисы. ДВХъ грамматикон хицæндзинадгæ. Бастдзинады фæрæзгæ ДВХъ-ы. ДВХъ уæлæмхæст хæйтты дзырдон æмæ хъуыдыйадон бастдзинадимæ. ДВХъ-ы структурон-семантикон классификаци. Æнæбæтгæг вазыгджын хъуыдыйады фарст иумæйаг æмæ ирон æвзагзонынады. ÆВХъ æхгæд æмæ гом структураимæ; бастдзинады фæрæзгæ. Бирæхайон вазыгджын хъуыдыйад. Вазыгджын синтаксисон конструкцитæ. Период. Вазыгджын синтаксисон æнæхъæн. Дзырдты рæнхъæвæрд хуымæтæг æмæ вазыгджын хъуыдыйæдты. Пунктуаци. Æрхæцæн нысæнтгæ вазыгджын хъуыдыйады. Комкоммæ ныхас. Фæрссаг ныхас. Диалог. Цитатæ. Абзац.

Сæйраг домæнтæ 9-æм кълæсы ахуыргæнинæгты зонындзинадгæ æмæ араехстдзинадгæм.

Ахуыргæнинаг курс сахуыр кæныны фæстæ хъуамæ зона:

- хуымæтæг хъуыдыйады дих загъды нысанмæ, эмоционалон ахуырстмæ, арæстмæ гæсгæ;
- иувæрсыг хъуыдыйæдты структурон-семантикон хицæндзинадгæ;
- æнæххæст хъуыдыйæдты структурон-семантикон миниуджыгæ;
- хъуыдыйады уæнггæ иртасыны уавæртæ;
- хуымæтæг хъуыдыйады æрхæцæн нысæнтгæ æвæрыны æгъдæутгæ;

- вазыгджын хъуыдыйады æмбарынады мидис;
- вазыгджын хъуыдыйæдтæ дих кæныны принциптæ;
- бастдзинады фæрæзтæ вазыгджын хъуыдыйады;
- синтаксисон ахастытæ вазыгджын хъуыдыйады;
- вазыгджын хъуыдыйæдты структурон-семантикон хуызтæ; вазыгджын хъуыдыйады æрхæцæн нысæнттæ æвæрыны æгъдæуттæ;

хъуамæ арæхса:

- иувæрсыг хъуыдыйады равзарынмæ;
- æнæххæст хъуыдыйад равзарынмæ;
- вазыгджын хъуыдыйады хуыз сбæрæг кæнынмæ;
- вазыгджын хъуыдыйадæн синтаксисон анализ скæнынмæ;
- хуымæтæг вазыгджынгонд æмæ вазыгджын хъуыдыйæдты æрхæцæн нысæнттæ раст сæвæрынмæ;
- алыхуызон дзырдæттæй раст пайда кæнынмæ;
- бæлвырд темæйыл доклад кæнæ хъусынгæнинаг цæттæ кæнынмæ;
- теоретикон фæрстытыл дзургæйæ, хи хъуыдытæ зæгъынмæ;
- дисциплинæйы бæлвырд темæйæн реферат скæнынмæ, зонадон литературæйæ пайда кæнынмæ.

Ахуыры рæстæджы пайдагонд цæудзысты репродуктивон и продуктивон ахуыры методтæ:

- информацион технологи;
- цæстуынгæ æрмæг,
- ИКТ,
- уацмыстæм иллюстраци,
- амонæн литература.

Æрмæг куыд æмбæрстгонд æрцыд, уый сбæрæг гæнæны хуызтæ:

тест саразын; фысгæ, дзургæ дзуæппытæ; нывæцæн, изложении.

Контролы формæтæ

- индивидуалон

- кьордæй
- фронталон

Контролы хуызтæ

- развæлгъау
- æрвылбон
- тематикон
- контролон

Урочыты хуызтæ:

- урок-ног æрмæг амынд
- урок-практикон куыст

9 кълас

№	Ныхасы темæ	Æвза-джы темæ	нымæц	Сахæт-ты бæрц	Дзырдудатон æрмæг	Лексикологи	Фонетикæ	Морфо-логи	Синтаксис	Дзурын	Ныхас мæхъу сын	Кæсын	Фыссын	Сбæраг кæни наг объект
<p style="text-align: center;">5-8 –æм кълæсты синтаксисы тыххæй рацыд æрмæг зæрдыл æрлæууын кæнын.</p> <p style="text-align: center;">(4сахаты)</p>														
1.	Ирон æвзаг	Дзырдбасты хуызтæ		1	Æхсидын Асанчъех кæнын Царды уаг Былысчъилæй Ахадындзин ад Миддуне Æдзыт Фидæн Стырзæрдæ	Фразеологизм тæ æмæ синонимтæ фæлхат кæнын		Мивдисæг, номдар æмæ фæрсдзырд фæлхат кæнын	Дзырдбасты хуызтæ сæйраг дзырдмæ гæсгæ бæрæг кæнын	Къайгай куыст: фæрстыт æн дзуапп дæттын		Текст кæсын	Сæххæст кæнын фæлтæр æнтæ	Дзырдбасты хуызтæ
2.	Райгуырæн бæстæ	Хуымæтæг хъуыдыйад (фæлхат)		1	Уæзæг Фæрныг	Дзырдты нысаниуæгыл бакусын		Фæлхат кæнын номдар, мивдисæг	Хуымæтæг хъуыдыйады тыххæй рацыд æрмæг зæрдыл	Æмдзæвгæйы мидисыл		Кæсын æмдзæвгæ	Сæххæст кæнын фæлтæр	Хуымæтæг хъуыдыйа

		кæнын)			Хъысмæт				æрлæууын кæнын	æрныхас кæнын			æнтæ	д
3.	Райгуырæн бæстæ	Хъуыдыйæдтæ сидæнтæ æмæ бавæргæ дзырдтимæ		1	Цæлхдуртæ Нывондронбæгъд	Иууон æмæ бирæон нымæцы арæзты хицæндзинæд тыл æрныхас кæнын			Сидæн æмæ бавæргæ дзырдты тыххæй рацыд æрмæг фæлхат кæнын	Тексты фæрстыт æн дзуапп дæттын		Текст кæсын		Сидæнтæ æмæ бавæргæ дзырдтæ
4.	Ирыстон	Хъуыдыйадæмхуызон уæнгтæ (фæлхат кæнын)		1	Æвзыгъд Рындз Фæкъахыр Топпæхсæнтæ Лænкау Зæлланг Гæнах			Фæлхат кæнын номдар, мивдисæг, фæрсдзырд		фæрстыт æн дзуапп дæттын		Таурæгъ кæсын	Фæлтæ рæн куыстытæ	Хъуыдыйады æмхуызон уæнгтæ
5.		Диктант		1										

Вазыгджын хъуыдыйæдтæ (1 сахат)

Бæттæгджын вазыгджын хъуыдыйæдтæ. Бабæттæгавазыгджын хъуыдыйад (4 сахаты)

6.	Ирыстон	Вазыгджын хъуыдыйад		1	Дидинæфтыд Æрх Къахвæндæгтæ		Разæфтуан фæлхат кæнын	Миногон фæлхат кæнын	Вазыгджын хъуыдыйады тыххæй рацыд æрмæг зæрдыл æрлæууын кæнын	Тексты бындурыл саразын беседæ		Текст кæсын		Бæттæгджын æмæ æнабæттæг вазыгджын хъуыдыйæдтæ
----	---------	---------------------	--	---	---	--	------------------------	----------------------	---	--------------------------------	--	-------------	--	--

7.	Ирыстон	Вазыгджын хъуыдыйæдты арæзт		1	Æгæндæг Адæмышæттыты минæвар Чъырду Зды Хуызджын промышленность Фысымуат	Иунысанон æмæ бирæнысанон дзырдтæ бацамонын тексты		Номдар фæлхат кæнын	Бæттæгджын хъуыдыйæдты хæйттæ: бабæтгæвазыгджын æмæ домгæвазыгджын хъ-тæ; домгæвазыгджын хъ-тæ	Тексты бындурыл саразын беседæ		Нæ республикæйы тыххæй текст бакæсын		Бæттæгджын æмæ æнабæттæг вазыгджын хъуыдыйæдтæ
8.	Ирыстоны æрдз	Бабæтгæвазыгджын хъуыдыйæдты бастдинады		1	Дзагъырдастæй Хъырнын Æгуыстаг			Номдар, миногон фæлхат кæнын	Бабæтгæвазыгджын хъуыдыйæдтæ сæ бæттæгтæ æмæ сæ нысаниуæгмæ гæсгæ вæййынц	Тексты фæрстытæ н дзуапп дæттын		Текст кæсын		Бастдинады хуызтæ бабæтгæвазыгджын хъуыдыйæдтæ

		хуызтæ			Æнæнхъæл æджы Цыхцырæг Суар				æртæ хуызы				ы
9.	Ирыс тоны æрдз	Бабæтгæвазыгджын хъуыдыйад		1	Дæларм-уæларм хæцгæйæ Цæстысын дз Уырдыгyst æг	Фразеологион дзырдбæстытæ		Текстæй мивдисджытæ рафыссын	Иугæнæг, ныхмæвæрдзы æмæ дихон бæттæгтæ	Тексты сæйраг хъуыды сбæрæг кæнын		Текст кæсын	Бастдинады хуызтæ бабæтгæвазыгджын хъуыдыйæды
10.		Нывæцæн		1									
Домгæвазыгджын хъуыдыйад (14сах.)													
11.	Афæлгæст афæдзы афон тыл. Фæззæг	Домгæвазыгджын хъуыдыйад. Сæйраг æмæ уæлæмхæст хъуыдыйæдтæ		1	Цъæхснаг зарæг Арæн Сагъæс Дзыгъуыр Парахат	Зынаæмбарæн дзырдты нысаниуæгимæ зонгæ кæнын скъоладзауты			Сæйраг æмæ уæлæмхæст хъуыдыйæдтæ кæрæдзийæ æвзарыныл ахуыркæнын	Къордгай куыст бакæнын текстмæ гæсгæ		Бакæсын Дзасохты М. текст фæззæджы тыххæй	Сæйраг æмæ уæлæмхæст хъуыдыйæдæ

					Халас пæлæз									
12.	Фæззæг	Бæттæгтæ æмæ бæттæг дзырдтæ домгæвазыгджын хъуыдыйады		1	Сæрттывтой Æвдадзы хос	Дзырдты нысаниуæгы л бакусын	Дзырд «сæлфынæг» равзарын фонетикон хуызы	Бæттæг фæлхат кæнын	Домгæвазыгджын хъуыдыйæдты пунктуациимæ зонгæ кæнын	Тексты фæрстытæ н дзуапп дæттын		Текст фæззæджы тыххæй кæсын		Сæйраг æмæ уæлæмхæст хъуыдыйæдæ
13.	Зымæг	Уæлæмхæст хъуыдыйады бынат. Æрхæцæн нысæнттæ домгæвазыгджын хъуыдыйады		1	Лæзгъæр Æдæрсгæ Æввонгхор Къуылдым Адагæй Æфцæг		Дзырдтæ «æввонгхор, уадты мыгъ» равзарын дзырды хæйттæм гæсгæ		Æрхæцæн нысæнттæ домгæвазыгджын хъуыдыйады	Тексты мидисмæ гæсгæ саразын беседæ		Бакæсын Дзесты К. текст зымæджы тыххæй		Уæлæмхæст хъуыдыйады бынат.
14.	Уалдзæг	Уæлæмхæст хъуыдыйæдты хуызтæ		1	Сатæг Сæумæцъæх Мæр Раздзог		Дзырд «уæлвæзтæ» равзарын дзырды	Текстæй мивдисджытæ рафыссын	Æмбарынгæнæн, бæрæггæнæны æмæ фадатон уæлæмхæст хъ-тæ амонын Æрхæцæн	Къордгай куыст бакæнын текстмæ гæсгæ		Бакæсын Мамсыраты Д. фыст текст уалдзæджы тыххæй		Домгæвазыгджын хъ-ды уæлæмхæст хæйттæ амонын

							хæйтт æм гæсгæ		нысæнтты æвæрд бамбарын кæнын тексты мидæг					
15.	Сæрд	Æмбарынгæн æн уæлæмхæст хъуыдыйæдт æ		1	Нывæфтыд Уадымс Сасчыты мыггаг	Дзырдты нысаниуæгы л бакусын		Мивдисæд жы здæхæнтæ фæлхат кæнын	Æмбарынгæнæн уæлæмхæст хъуыдыйæдты растфыссынад; Æрхæцæн нысæнтты æвæрд бацамонын	Тексты фæрстытæ н дзуапп дæттын		Бакæсын Мамсыра ты Д. фыст текст сæрдытых хæй		Æмбарынгæнæн уæлæмхæст хъуыдыйæдты бастдзинад сæйраг хъуыдыйадимæ
16.	Цæр æгой тæ	Бæрæггæнæ н уæлæмхæст хъ-тæ		1	Уаргъ Сæрæгас Хъæды тар тæссаг	Зынаæмбарæ н дзырдты нысаниуæги мæ зонгæ кæнын скъоладзауты		Номдары тыххæй æрмæг фæлхат кæнын	Хъæугæ æрхæцæн нысæнттæ сæвæрын хъуыдыйæдты; Дзырдбаст фæлхат кæнын	Къайгай куыст бакæнын текст бакæсыны фæстæ		Бакæсын текст арсы тыххæй		Бæрæггæнæны уæлæмхæст хъуыдыйæдты бастдзинад сæйраг хъуыдыйадимæ
17.	Цæр æгой тæ	Домгæвазыг джын хъуыдыйæдтæ фадатон уæлæмхæст хæйттимæ. Бынаты уæлæмхæст хъуыдыйæдтæ		1	Хъылдым Арауын Фæсалæн кæрдæг Хъуырдухæн æмгæрон		Цухгон д дамгъ æтæ æвæрын	Номивæг фæлхат кæнын	Бынаты уæлæмхæст хъуыдыйæдтæ амонын; хъуыдыйады æмхуызон уæнгтæ фæлхат кæнын	Текст бакæсыны фæстæ саразын беседæ фæрстыты æххуысæй		Куырттаты фыййæутты тыххæй текст бакæсын		Домгæвазыг джын хъуыдыйæдтæ фадатон уæлæмхæст хæйттимæ.

		æ												
18.	Адæ ймаг æмæ æрдз	Афоны уæлæмхæст хъуыдыйæдтæ		1	Уаргъ Хъызæмар Зæлланг Дыдзыхур, дыдзырухс Цъай фæзынд				Сбæрæг кæнын уæлæмхæст хæйтты хуызтæ; хъуыдыйады æмхуызон уæнгтæ фæлхат кæнын	Тексты фæрстытæ н дзуапп дæттын		Æгъуызар ты С. Фыст текст кæсын		Афоны уæлæмхæст хъуыдыйæд ы бастдзинад сæйраг хъ- мæ
19.	Экол огий ы уавæ р	Архайды хуызы уæлæмхæст хъуыдыйæдтæ		1	Фæлм Тула Æвзистхуыз Хъæдбын	Дзырдты нысаниуæгы л бакусын		Мивдисæд жы афонтæ фæлхат кæнын	Домгæвазыгджын хъуыдыйæдтæ æвзарын	Уæлæмхæ ст хъуыдыйæ дты бастдзина ды хуызтæ бацамоны н		Æмдз. Аив кæсын		Архайды хуызы уæлæмхæст хъуыдыйæд ы бастдзинад сæйраг хъ- мæ
20.		Диктант		1										
21.	Ирыс тоны истори	Æфсоны уæлæмхæст хъуыдыйæдтæ		1	Стæр Дзыллæ Æвзистхуыз Гæнах Куырдадз		Хъæлæ сонты растфы ссынад фæлхат кæнын		Домгæвазыгджын хъуыдыйæдты бæттæгтæ амонин; сбæрæг кæнын уæлæмхæст хъ-ты хуызтæ	Текст бакæсыны фæстæ саразын беседæ фæрстыты æххуысæй		Бакæсын Джыккайт ы Ш. фыст текст æмæ таурæгъ		Бамбарын кæнын æфсоны уæлæмхæст хъуыдыйæд æ

					Сахар цыргъзонд									
22.	Ирыс тоны истор и	Нысаны уæлæмхæст хъуыдыйæдт æ		1	Зæппадз Цоппай Хуыснаг цатыр			Сæрмагонд ныхасы хæйттæ фæлхат кæнын	Хуымæтæг хъуыдыйæдтæй домгæвазыгджын хъ-тæ аразын	Ирыстоны историйы тыххæй саразын беседæ		Амазонкæ ты тыххæй таурæгъ бакæсын		бацамонын нысаны уæлæмхæст хъуыдыйæд æ
23.	Ирыс тоны истор и	Бадзырдон уæлæмхæст хъуыдыйæдт æ		1	Æфтиаг Æрдхæрæн Æлдыгъ Байзæддаг	Фæлхат кæнын синонимтæ антонимтæ		Мивдисæд жы здæхæнтæ фæлхат кæнын	Бадзырдон уæлæмхæст хъуыдыйæдтæ; Æрхæцæн нысæнтты æвæрд бацамонын	Текст бакæсыны фæстæ саразын беседæ фæрстыты æххуысæй		Текст бакæсын Дыгуры Нанайы тыххæй		Бацамонын, вазыгджын хъуыдыйæд æ бадзырды уæлæмхæст хæйттимæ кæй сты дыууæ хуыз
24.	Ирыс тоны истор и	Ныхмæвæрд ы уæлæмхæст хъуыдыйæдт æ		1	Цæугæцардг æнæг Се 'мцæдисонт æ Фыдгул	Фразеологиз мтæ æмæ синонимтæ фæлхат кæнын	Текстæ й рафыссы ын нысанг онд дзырдт æ æмæ сæ дзырд ы хæйтт æм	Фæрссагмит æ рафыссын фæлтæрæн æй; Фæрссагми фæлхат кæнын; номдарты бирæон нымæц фæлхат	Æрхæцæн нысæнттæ æвæрын хъуыдыйæдты	скъоладза утимæ æрдзырын алайнæгты историйы тыххæй		Бакæсын Бзарты Р. Фыст текст «Алайнæг тæ»		Домгæвазыг джын хъуыдыйад æвзарыны схемæ

							гæсгæ равзар ын	кæнын					
25.	Ирыс тоны истор и	Домгæвазыг джын хъуыдыйад къорд уæлæмхæст хæйттимæ		1	Наутæрæг лæг Армыдзаг Æвирхъау Стæр Чырс Зæппадз				Уæлæмхæст хъуыдыйæдты бастдзинад сæйраг хъуыдыйæдтимæ; Æрхæцæн нысæнтты æвæрд амонын	Тексты фæрстытæ н дзуапп дæттын		Бакæсын Бзарты Р. æмæ Абайты В. фыст текстæ	Сæйраг æмæ уæлæмхæст хъуыдыйæд æ бæрæг кæнын
26.		Изложени. Рæдыдтыты л куыст		2									
Æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйад (5 сах.)													
27.	Адæм он сфæл дыста д	Æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйæд тæ æмæ сæ хицæндзин		1	Тас Рындз Кæфой	Зынаæмбарæн дзырдты нысаниуæгим æ зонгæ кæнын скъоладзауты ;		Миногон фæлхат кæнын	Гом æмæ æхгæд æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйæдтæ	Тексты сæйраг хъуыды сбæрæг кæнын		Бакæсын Айларты И.фыст текст	Вазыгджын хъуыдыйæдты хуызтæ сбæрæг кæнын

		æдтæ			Удыхъæд Кадылмар д Иугæндзо н	Фразеологиз мтæ фæлхат кæнын								
28.	Адæм он сфæл дыста д. Нарты кадд жытæ	Æрхæцæн нысæнттæ æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйад ы		1	Нарты гуыппырса ртæ Æмбырдд он хæдзар Арыхъхъы рагъ Комы нарæг Гуыффæ Фæсал				Æрхæцæн нысæнтты æвæрд бамбарын кæнын	Тексты сæйраг хъуыды сбæрæг кæнын		Бакасын Бзарты Р. фыст текст		æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйæдтæ текстæй рафыссын
29.	Нарты кадд жытæ	Дыстъæлф æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйад ы		1	Цъæх цухъхъа Ирон фæлыст Дзырддзæ угæ		Цавд æвæр ыны æгъдæ уттæ фæлха т кæнын	Номдар, мивдисæг фæлхат кæнын	Æрхæцæн нысæнтты æвæрд бамбарын кæнын	Тексты фæрстытæ н дзуапп дæттын		Нарты кадджыт æй скъуыддз аг кæсын		Дыстъæлфы æвæрд æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйады

					Раздзæуæг Куырæт Уылынг Уыдисн Дагъ хих Уаг Тын								
30.	Нарты кадд жытæ	Æрхæцæн нысæнттæ æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйад ы		1	Хъайтар сгуыхт Æгæрон быдыр Цæрмысты гъд Æнкъуысы н Цардæвæр д Нывæфты д Æхсæнад	Дзырдты нысаниуæгыл бакусын		Текстæй æртæ мивдисæджы рафыссын; къæлæтты сын бацамонын сæ цæсгом, нымæц, хуыз, афон, здæхæн...	Бæрæггонд хъуыдыйад хъуыдыйады уæнгтæм гæсгæ равзарын; ныффыссын нывæцæн: «Нарты кадджытæ» - ирон адæмы номдзыд эпос	Тексты фæрстытæ н дзуапп дæттын	Нарты кадджыт æй скъуыддз аг кæсын; Джыккайт ы Ш фыст текст бакæсын		Æрхæцæн нысæнтты æвæрд æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйады

					Абухын хæтæн								
31.		Нывæцæн.		1									
32.	Адæм он бæрæ гбæтт æ	Тире æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйад ы		1	Дзæнхъай æ бандон Фыдрохгæ нæн дур Уæнтæбæ рзонд Хъуынывæ рц Астæумагъ з Хъандзал Тæлтæг				Хъуыдыйады æмхуызон уæнгтæ фæлхат кæнын; Тирейы нысаниуæг бамбарын кæнын æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйады; Хъуыдыйады сæйраг æмæ фæрссаг уæнгтæ фæлхат кæнын		Ирон бæрæгбæ тты тыххæй текст бакæсын	Тире æвæрыны æгъдау æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйады	
33.		Диктант		1									
Вазыгджын хъуыдыйæдтæ алыхуызон бастдинаæдтимæ: бæттæгты руаджы æмæ æнæ бæттæгтæ (1 сах.)													
34.	Ирон адæм ы	Вазыгджын хъуыдыйæд ты		1	Удварн	Дзырд ком- ы нысаниуæг		Номдар, миногон, мивдисæг	Вазыгджын хъуыдыйæдты æрхæцæн	Текстæн сæргонд æрхъуыды	Ирон бæрæгбæ тты		Вазыгджын хъуыдыйæд ы хæйттæ

37.	Æхсæ надон цард	Официалон-хъуыддагон стиль. Публицисти кон стиль.		1	Уагæвæрдтæ Æркаст Бардзырд			Номдар, миногон, мивдисæг фæлхат кæнын	Æрхæцæн нысæнтты æвæрд бамбарын кæнын вазыгджын хъ-ты; Бавæргæ дзырдтæ, дзырdbæстытæ фæлхат кæнын	Бамбарын кæнын, цæмæ гæсгæ ис ахæссæн дзырд официалон-хъуыддагон стильмæ		Официалон-хъуыддагон стильмæ ахæсгæ текст бакæссын	Официалон-хъуыддагон стили миниуджытæ
38.	Æхсæ надон цард	Аивадон литературæйы стиль æмæ йæ хицæндзин æдтæ иннæ стильтæй		1		Хъуыдыйады æмхуызон уæнгтæ фæлхат кæнын		Номдарты бирæон нымæцы хицæндзин æдтæ фæлхат кæнын	4-æм фæлт.бæрæггонд хъуыдыйад рафыссын; æрхæцæн нысæнттæ æвæрын; Дывæрсыг æмæ иувæрсыг хъуыдыйæдтæ фæлхат кæнын	Тексты сæйраг хъуыды сбæрæг кæнын; дзуапп раттын фæрстыт æн		Хъесаты В.фыст текст бакæын	Бамбарын кæнын аивадон стили хицæндзин æдтæ
39.	Æхсæ надон цард	Лексикон, фразеологон æмæ грамматико		1	Уацау Нымæрдар	Синонимтæ ссарын тексты;				Тексты сæйраг хъуыды сбæрæг		Скъуыддзæгтæ бакæсын	Бамбарын кæнын синонимты

		н синонимтæ				Синонимты хуызтæ: лексикон, стилистикон, фразеологон, грамматикон				кæнын			хуызтæ	
40.	Ирон театр	Ныхасы культурæ		1	Дард Скæсæн Хотых Рæсуг	Синонимтæ фæлхат кæнын	Мырт æ æмæ уæнджы раст дзурынмæ хъус дарын; орфоэпион æгъдæ уттæ фæлхат кæнын		7-æм фæлт. ставддæрæй фыст хъуыдыйад уæнгтæм гæсгæ равзарын;	Тексты сæйраг хъуыды сбæрæг кæнын; дзуапп раттын фæрстыт æн		Бакæсын текст, сбæрæгын кæнын йæ стиль Диалогон нихасыл бакусын		Бамбарын кæнын нихасы культурæйы стыр ахадындзийтæ ад
41.	Ирон культурæ. Театр. Ирон æвзад	Стилистикæ фæлхат кæнын		1	Уæлтæмæна д Кардæлвæст Атигъ кæнын Хъадамантæ	Хъуыдыйады æмхуызон уæнгтæ ссарын 3-æм фæлт.		Ныхасы хæйттæ фæлхат кæнын	ставддæрæй фыст хъуыдыйад уæнгтæм гæсгæ равзарын; æрхæцæн нысæнтты æвæрд бамбарын кæнын	Ирон театры хъысмæты тыххæй æрныхас кæнын		Бæциаты А. æмæ Цгъойты Х.фыст тексттæ бакæсын		Стилистикæ фæлхат кæнын

	жы бæрæ гбон				Хъуынтыыз Хæдхæцæг Артдзæст Егъау Хæдзарады разамонæг Ахъаз сты Æрвылаз Къæрцхъус Фыдæх Аипп									
42.	Ирыст он	Ныхасы культурæ фæлхат кæнын		1	Æрджынарæ г				ставддæрæй фыст хъуыдыйад уæнгтæм гæсгæ равзарын	фæрстыт æн дзуапп дæттын		Скъуыддз æгтæ бакæсын		Стильтæ фæлхат кæнын
43.		Диктант		1										
Æвзаджы тыххæй иумæйаг зонындзинæттæ (4 сах.)														
44.	Æвзаг – æхсæ	Æвзаджы тыххæй иумæйаг		1	Уырындыхъ Сахъари			Номдар, мивдисæг фæлхат				Тахъазты Х., Хуыгаты		Текст фæлхат

	надон фæзы нд	зонындзинæ дтæ			Зæрингуырд			кæнын				С.фыст тексттæ бакæсын		кæнын
45.	Æвзаг – æхсæ надон фæзы нд	Æвзæгты хæстæгдзин ад. Ирон æвзаджы бынат дунейы æвзæгты 'хсæн		1		Синонимон дзырдбæсты тæ Дзырдты лексикон хицæндзинæ дтæ	Дзырдт ы фонети кон хицæн дзинæ дтæ	Дзырдты морфологи он хицæндзин æдтæ	Вазыгджын хъуыдыйæдты æрхæцæн нысæнтты æвæрд бамбарын кæнын					Æвзæгты къордты хæстæгдзи ад
46.	Æвзаг – æхсæ надон фæзы нд	Ирон æвзаджы диалекттæ æмæ ныхасыздæх тытæ		1		Дзырдты лексикон хицæндзинæ дтæ	Дзырдт ы фонети кон хицæн дзинæ дтæ	Дзырдты морфологи он хицæндзин æдтæ		фæрстыт æн дзуапп дæттын		Æвзаджы тыххæй тексттæ бакæсын		æвзаджы диалекттæ æмæ ныхасыздæх тыты хицæндзин æдтæ
47.	Æвзаг – æхсæ надон фæзы нд	Литературон æвзаг ирон диалекты бындурыл		1				Номдар, миногон, мивдисæг фæлхат кæнын		фæрстыт æн дзуапп дæттын		Ахуыргæн дты æвзаджы тыххæй фыст текстытæ бакæсын		æвзаджы диалекттæ æмæ ныхасыздæх тыты хицæндзин æдтæ
48.		Диктант		1										
49.	Уæрæ се	Афæдзы дæргъы рацыд		1	Гуырымышъ			Нымæцон фæлхат		фæрстыт æн дзуапп		Уæрæсей ы тыххæй бакæсын		Вазыгджын хъуыдыйад фæлхат

		æрмæг фæлхат кæнын		Боны фæтк Æнхъæлцау Къуылдым Цæдис			кæнын			дæттын		æрмæг		кæнын. Стилистика йæ рацыд æрмæг фæлхат кæнын
--	--	--------------------------	--	---	--	--	-------	--	--	--------	--	-------	--	--